

Integrativní přístup v primárním vzdělávání 145

17. a 18. června 2015, Liberec

Ve dnech 17. a 18. června 2015 se při příležitosti 25. výročí oslav Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci konala mezinárodní konference s názvem *Integrativní přístup v primárním vzdělávání*. Jejím záměrem bylo vzájemné setkání akademických pracovníků, doktorandů a studentů pedagogických fakult a diskuse o integrativních přístupech v rámci primárního vzdělávání.

Úvodního slova se ujala hlavní organizátorka Mgr. Jana Bednářová, Ph.D., která poukázala na tematické zaměření celé konference, jež spočívalo v propojení vzdělávání s lidskými smysly. Zdůraznila, že na půdě školy nesmí mimo základní smysly chybět ještě jeden důležitý smysl, a tím je humor. Účastníky konference dále přivítal vedoucí katedry doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D., a samotná záštita konference, děkan fakulty, doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc., který se pozastavil nad současným stavem výchovně-vzdělávacího systému v souvislosti s odvoláním bývalého ministra školství mládeže a tělovýchovy PhDr. Marcela Chládky, MBA, a popřál českému školství lepší zítřky.

Po přátelském zahájení konference následovaly příspěvky plenárních řečníků. Prvním z nich byla prof. PhDr. Vladimíra Spilková, CSc., která svým vymezením *Integrativního přístupu v primárním vzdělávání a v přípravě učitelů* poukázala na řadu nezodpovězených otázek: zda nemá české školství příliš velké rezervy v inkluzivní pedagogice, zda připravujeme studenty učitelství na realizaci integrovaných přístupů v primární škole a zda studium primárních a preprimárních škol není od sebe separováno. Tyto otázky vyvolaly bouřlivou diskusi, během které měli posluchači možnost porovnat situaci u nás a na Slovensku, kde se potýkají s obdobnými problémy. Na základě reakcí padla v závěru klíčová výzva v podobě integrace teoretické a praktické složky přípravy studentů učitelství s myšlenkou, že se bude jednat o složitou, avšak smysluplnou cestu.

Diskuse gradovala i u druhého plenárního řečníka PhDr. Ondřeje Hausenblase, který svým příspěvkem *Čeština doopravdy v primární škole* poukázal na skutečnost, která mnohým učitelům českého jazyka uniká – a to, že čeština je sama nástrojem, nikoli předmětem. V rámci výstupu nechyběly ani příklady z praxe v podobě názorných ukázek deníků žáků primární školy či videozáznamů. Můžeme konstatovat, že cíl plenárních řečníků – upozornit na problémy, s kterými se současné školství potýká, a motivovat přítomné k hledání řešení – byl bezesporu naplněn a tento úvod konference byl zároveň i určitým vrcholem tohoto dne.

Ústřední téma konference bylo následující den rozvíjeno v příspěvcích prezentovaných v jednotlivých sekcích. Původní záměr organizátorů rozdělit příspěvky do tří sekcí nebyl naplněn. Zachovány byly sekce *Jazyk a komunikace* a *Přírodní vědy a umění*. Sekce *Pedagogika* byla z organizačních a kapacitních důvodů rozdělena do již zmíněných sekcí, čímž metodologické zaměření jednotlivých sekcí působilo velmi rozmanitě.

V sekci *Jazyk a komunikace* zazněly příspěvky zabývající se jak jazykovými bariérami, např. ve vzdělávání romských žáků, sociálně znevýhodněných či žáků-cizinců, tak výukou českého jazyka v základní škole a porozuměním textu. Čtení s porozuměním, resp. čtenářská gramotnost, je obsahem a cílem edukačního procesu. Prostředkem k naplňování tohoto cíle je práce s textem. Naučí-li se žáci s textem efektivně pracovat, odnesou si ze základní školy do života gramotnostní kompetenci, kterou budou disponovat po celý svůj život, tj. nabyté poznatky využívat v běžném životě. Touto problematikou se zabýval např. příspěvek *Zjišťování kvality čtenářské gramotnosti žáků primární školy*, který poukázal na integraci porozumění textu v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Zároveň reflektoval trend současného vzdělávání, který se odklání od pouhého shromažďování teoretických vědomostí a obrací se k vytváření kompetencí, tedy vědomostí, dovedností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena ve společnosti. Čtenářská gramotnost je v souboru klíčových kompetencí považována za hlavní i přesto, že jednotlivé kompetence s tímto termínem přímo nepracují. Autorka příspěvku poukázala na fakt, že v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání jsou sice podrobně popsány očekávané výstupy, kterých mají žáci dosáhnout, není však určeno, jakými prostředky má učitel společně s žáky těchto výsledků docílit. Závěrem se tím rozpoutala debata, zda jsou naši učitelé seznámeni s aktuálními didaktickými metodami a prostředky výuky a zda jsou skutečně připraveni učit tak, aby podporovali rozvoj čtenářské gramotnosti.

Také v příspěvku *Integrativní funkce komunikačního a kognitivního přístupu k výuce českého jazyka* zazněla myšlenka, že český jazyk je jedním z klíčových učebních předmětů, který vede žáky k úspěšné komunikaci a napomáhá jim poznávat svět a orientovat se v něm. Příspěvek ukázal, jak komunikační výchova založená na rozvíjení produktivních i receptivních komunikačních dovedností směřuje žáky k úspěšnému dorozumívání a jak kognitivní přístup k mateřskému jazyku odhaluje žákům podstatné aspekty života v daném kulturním společenství. Obě tyto orientace motivují žáky k osvojování mateřského jazyka, neboť vedou k praktickému využití nabytých znalostí a dovedností v reálném životě. Tento potenciál autorka PhDr. Jasňa Pacovská, CSc., doložila několika konkrétními příklady, z nichž nejzajímavější byly výsledky výzkumu, které pojednávaly o představách studentů při evokaci slov žák a učitel.

Celkem na konferenci zaznělo 13 příspěvků. Konference nabízela možnost hlouběji se ponořit do problematiky aktuálně řešených témat jednotlivci i výzkumnými týmy na různých pracovištích u nás i v zahraničí. Otázky v rámci samotných výstupů byly reflektovány nejenom v navazujících diskusích v jednotlivých sekcích, ale

i v méně formálních částech konference. Pro účastníky konference byl připraven i doplňkový program v podobě workshopů na téma hudba a tvůrčí psaní. Závěrem nutno podotknout, že celou konferenci provázela velmi přátelská atmosféra. Většinou hlavních příspěvků a výstupů nechyběly humor a vtip, a snad i proto byla pro přítomné doktorandy, kteří teprve vstupují do akademického světa, velmi příjemnou zkušeností.

Pavčina Nešněrová, Vendula Homoky, Marie Opálková
pavlina.nes@seznam.cz, vendula.homoky@seznam.cz, maja.opalkova@gmail.com